

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ

*А. Галух, студентка гр. МгОП-20
Науковий керівник: О. Чернецька, к.е.н., доцент
Дніпровський державний
аграрно-економічний університет*

На сьогоднішній день будь – які розрахунками між підприємствами повинні бути відображені на рахунках бухгалтерського обліку. Несвоєчасність оплати по розрахунках з реалізації товарів, робіт і послуг призводить до виникнення дебіторської заборгованості.

Незалежно від того, розпочинається бізнес чи розвивається, правильне ведення бухгалтерського обліку є надзвичайно важливим. Цей відділ займається двома основними робочими місцями для вашого бізнесу - кредиторською та дебіторською. З цих двох дебіторська заборгованість - найцікавіша частина володіння компанією.

Дебіторська заборгованість - це гроші, заборговані перед вашою компанією. Ця заборгованість здебільшого походить від товарів та послуг, які ви продали своїм клієнтам. Звичайно, недостатньо мати відкриту дебіторську заборгованість. Гроші повинні надійти для покриття заборгованості та правильної обробки.

Методологічні засади формування інформації у бухгалтерському обліку про дебіторську заборгованість та розкриття даних про неї у фінансовій звітності визначені в П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» застосування дебіторської заборгованості тягне за собою ряд проблем, а саме:

- 1) неефективне розмежування видів дебіторської заборгованості;
- 2) непристосованість визначення величини резерву сумнівних боргів в практичній діяльності підприємств. Витрат на безнадійну заборгованість, а також витрат на безнадійні рахунки необхідно уникати шляхом встановлення "резерву сумнівних рахунків". Це сприяє зменшенню дебіторської заборгованості та залишків доходів. Це використовує минулу історію збору підприємств для складання оцінки надбавки.

Резерв безнадійної заборгованості, також відомий як резерв сумнівних рахунків - це гроші, які компанія виділяє для покриття дебіторської заборгованості, яка може не бути сплачена їхніми клієнтами протягом певного

періоду часу. Це загальна сума дебіторської заборгованості, яку компанія ніколи не розраховує стягнути.

3) проблеми в відображенні обліку дебіторської заборгованості в облікових регістрах, що зокрема стосується розміщення обліку дебіторської та кредиторської заборгованостей в журналі № 3, хоча їх сутність є дзеркально протилежна;

4) неефективне створення системи контролю обліку дебіторської заборгованості, що спричиняє проблему обґрунтованості дебіторської заборгованості як загалом так і по окремих видах;

5) невідповідності та розбіжності обліку дебіторської заборгованості між змістом П(С)БО 10 та положенням МСБО. Досить важливим питанням обліку дебіторської заборгованості є її оцінка. Методи оцінки дебіторської заборгованості повинні забезпечити дотримання принципу бухгалтерського обліку та фінансової звітності – обачності, який передбачає «застосування в бухгалтерському обліку методів оцінки, які повинні запобігати заниженню оцінки зобов'язань і витрат і завищенню оцінки активів і доходів підприємства».

Ще однією проблемою можна вважати розмежування понять сумнівної та безнадійної дебіторської заборгованості, що пов'язані безпосередньо з визначенням граничної суми заборгованостей відповідно до нормативних документів підприємства та розрахунку резерву сумнівних боргів з якого повинні покриватися суми безнадійних боргів. Величину резерву сумнівних боргів на даний момент часу розраховується відповідно до П(с)БО10.

Методика розрахунку не є пристосована для вітчизняних підприємств, тому доцільніше проводити розрахунок на підставі статистичних даних. З метою надання якісної бухгалтерської інформації про заборгованість господарчого суб'єкту, користувачам для прийняття рішень О.М. Колесникова пропонує розробити таку форму бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості, для якої властиві:

а) наявність єдиного підходу до обліку заборгованості;

б) високоякісний облік довгострокової дебіторської заборгованості, зумовлений наявністю розробки єдиного підходу до реєстрації та обліку довгострокової дебіторської заборгованості в системі синтетичних рахунків; веденням аналітичного обліку за кожним видом довгострокової дебіторської заборгованості в розроблених відомостях аналітичного обліку.

Слід провести перевірку кредитоспроможності кожного нового клієнта та скористатися рейтинговою системою, щоб визначити, чи доцільно відкривати рахунок.

Доцільним є подати історію проблемних боргів за останні п'ять років.

Диференціювати окремі неплатоспроможності відповідно до сектору, розміру, регіону.

Оцінити майбутні потенційні ризики, властиві окремим сегментам, та запровадити процеси, щоб мінімізувати ризики.

Також варто звернути увагу на будь-які неплатоспроможності у вашому секторі. Можливо, варто звернутися за гарантіями, щоб захистити свою дебіторську заборгованість від ризику неплатоспроможності клієнтів.

Зробити критичну оцінку, щоб з'ясувати, чи відповідають ваші умови оплати вимогам компанії чи їх потрібно відкоригувати. Часто багато окремих статей можуть спричинити занадто багато варіацій та призвести до затримки платежів. В результаті чого можливе зменшення кількості статей у ваших умовах оплати або знайти шляхи підвищення їхньої привабливості, наприклад за допомогою стимулів до оплати, таких як бонуси, знижки, термін виплати.

Таким чином, дебіторська заборгованість повинна мати чітке відображення в бухгалтерському обліку з відбиттям всіх операцій між підприємствами з точки зору реалізації продукції чи надання послуг. Крім того важливим елементом є нарахування резерву сумнівних боргів та його безпосереднього використання з метою покриття безнадійних заборгованостей. Особливу увагу слід приділяти розподілу дебіторської заборгованості на короткострокову, довгострокову та поточну, оцінювати перспективи забезпечення таких заборгованостей з метою уникнення неплатоспроможності покупців і замовників.

Література:

1. П(с)БО 10 «Дебіторська заборгованість»: Наказ Міністерства фінансів України від 08.10.1999 р. № 237. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text>

2. Подоляннюк Р.В. Актуальні проблеми обліку дебіторської заборгованості / Р.В. Подоляннюк // Управління розвитком. – 2017. – № 4. – С. 114-116.

3. Колеснікова О. М. Проблемні питання обліку резерву сумнівних боргів в контексті Податкового кодексу України [електронний ресурс] / О. М. Колеснікова // Ефективна економіка. – режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?Operation=1&iid=772>.

Сатур В.С. Розробка пропозицій щодо удосконалення ведення обліку дебіторської заборгованості [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_gum/Vzhdtu_econ/2018_2/35.pdf